

Društvo krajinskih arhitektov Slovenije
Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana

Datum: 11/11/2008

Zadeva :

Poziv za zaščito celovitosti izjemne krajine posestva Lipica

Društvo krajinskih arhitektov skupaj s pridruženimi organizacijami in posamezniki želi novega mandatarja in kandidate za ministre opozoriti na postopke za preurejanje posestva Lipica. Sanacija dejavnosti na območju Kobilarne Lipica se namreč izvaja tudi na račun oškodovanja dediščinske krajine tega območja, ki je poleg konjske črede najpomembnejša sestavina integritete/celovitosti spomenika, čemur nasprotujemo že vse od začetka teh prizadevanj. Prostora danes ne obravnavamo več kot neomejene dobrine. Kulturna in naravna krajina, ki so ji z zakonsko zaščito priznane kvalitete, pa so v procesih prostorskega načrtovanja praviloma deležne še dodatne pozornosti in skrbi.

Primer Lipice smo doslej razumeli kot sporočilo, da država Slovenija kljub dejstvu, da je že leta 2003 ratificirala Evropsko konvencijo o krajini, zavestno zavrača odgovornost za svoje dediščinske krajine in da prostor kot skupni razvojni vir načrtno prepušča posamičnim interesom. Ravnanje z Lipico vzbuja skrb, da se bo podobno kot z Lipico začelo dogajati tudi na drugih zaščiteneh območjih v Sloveniji. Eden od problemov, ki ga pri ravnanju z najvrednejšimi deli slovenskega prostora vidimo, je kako kvaliteto prostora uporabiti za razvoj, ne da bi pri tem ogrozili tiste njegove značilnosti, ki ga delajo posebnega in prepoznavnega. Razdrobljenost sistema prostorskega načrtovanja oziroma urejanja prostora, ki kompleksna vprašanja obravnava celovito samo na papirju, je v primeru Lipice dosegla razsežnosti, ki so dolgoročno narodno gospodarsko škodljive!

Ocena, da gre za necelovit pristop, na podlagi katerega se želijo v Lipici uveljaviti parcialni interesi, je utemeljena na dejstvih:

- da je bil uveljavljen **poseben zakon za ureditev Kobilarne Lipice, s katerim se je želelo izogniti soglasjem pristojnih organov** in sodelovanju civilne družbe v postopkih sprejemanja akta; Namesto priprave državnega prostorskega načrta je ta zakon uvedel samosvoje rešitve za področje načrtovanja prostorskih ureditev na območju zavarovanega območja (t.i. načrt prostorskih ureditev), ki jih Zakonom o prostorskem načrtovanju niso predvidene;
- da pod vodstvom MOP poteka **izdelava delnih načrtov urejanja namesto enega celovitega načrta** za ureditev zavarovanega območja; Načrt prostorskih ureditev za zavarovano območje Kobilarne Lipica za območje "1. faze" je bil sprejet julija 2007, brez sprememb h katerim je v fazi razgrnitve pozvala javnost s konkretnimi pripombami in predlogi za izboljšanje ter izrazila pomisleke glede razdelitve celotnega državnega spomenika na faza območja urejanja. Trenutno se pripravlja Načrt prostorskih ureditev za območje "2. faze", ki obsega približno tretjino prostora državnega spomenika -

območje, kjer je danes že golf igrišče z 9 luknjami in tudi območje, kamor se bo širilo novo igrišče za golf;

- da bo v Lipici v sredo, 12. novembra 2008, ob 17. uri javna predstavitev ugotovitev **okoljske presoje**, ki so jo samo **za del načrtovanih prostorskih ureditev** po naročilu MOP izdelali sodelavci ZRC SAZU. Ob tem je treba poudariti, da je v Sloveniji Evropska Direktiva o presoji vplivov določenih planov in programov na okolje v Zakon o varstvu okolja prenesena pomanjkljivo kar je razlog, da se je MOP pri odločanju o potrebnosti CPVO za Lipico posvetoval le s službo, pristojno za naravo in posebna varstvena območja (ki ne vključujejo krajine), ne pa tudi z resorjem, pristojnim za kulturno krajino in prostor, zaradi česar je pričakovati velike pomanjkljivosti take presoje in izognitev bistvenim vprašanjem (http://www.dpa.mop.gov.si/doc/lipica_2del_cpvo.pdf).

Tako se danes v Sloveniji v nasprotju z mednarodno prakso in določili Strategije prostorskega razvoja Slovenije kompleksna entiteta zavarovanega območja Lipice obravnava po posameznih delih, kar je še posebej v primeru tako izjemne in kompleksne strukture z večplastnimi vrednostmi, kot je Lipica, nevzdržno.

Problematika upravljanja najvrednejših krajin je ena od zahtevnejših razvojnih nalog in z njo se praktično vse evropske države ukvarjajo z veliko mero odgovornosti, inovativnosti, s spodbujanjem medresorskega sodelovanja in v mednarodnih povezavah. Evropske dediščinske krajine, nastale s stoletnim sobivanjem človeka in narave, ki je ponazorjeno skozi duhovno, materialno in prostorsko kulturo, so najpomembnejše prvine prepoznavnosti Evrope in posameznih držav, kar potrjujejo tudi Evropska konvencija o krajini in številni projekti, ki jih v tokratnem razpisnem obdobju na mednarodne razpise v vseh območjih izvajanja operativnega programa skupnosti za obdobje 2007-2013 prijavljajo različne partnerske skupine.

DKAS zaradi nadaljevanja neustreznega pristopa k reševanju kompleksne problematike Lipice skupaj s podpisniki vztraja na stališču iz leta 2006, ko je skupaj z več kot 500 uglednimi podpisniki pozvalo vse odgovorne v državi, predsednika Vlade in pristojne ministre za prostor, kulturo in kmetijstvo ter širšo strokovno in zainteresirano javnost, da se preišči pristopi k vprašanju razvoja zavarovanega območja Kobilarne Lipica, ki je kulturni spomenik državnega pomena..

Menimo, da bi kakovosti Lipice ob njenem ustreznem upravljanju lahko nadgradili z uvrstitvijo na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine v kategoriji kulturna krajina. Dejavnosti, ki niso neposredno povezane s konjerejo, v kompleks takega formata ne sodijo. Zato bi moral biti cilj prihodnjih vlad, da se golf igrišče povsem umakne iz območja tega spomenika. Nova vlada še lahko spremeni tok dogajanja in zaščiti celovitost izjemne krajine posestva Lipica, zato odgovorne pozivamo k javni podaji stališč do poteka dogodkov v Lipici.

predsednica DKAS
Maja Simoneti, univ.dipl.inž.kraj.arh.